EUCPN
EUROPEAN CRIME PREVENTION NETWORK

MITŲ GRIOVĖJAS:

AR NUSIKALTIMŲ PREVENCIJA REIŠKIA NUSIKALSTAMUMO POKYTĮ?

Kodėl reikia imtis priemonių prieš įsilaužimus, jei dėl to įsilaužėliai tiesiog perkels savo veiklą į kitą netoliese esančią teritoriją? Kartais manoma, kad įgyvendinus prevencines priemones, pavyzdžiui, įdiegus vaizdo stebėjimo kameras, nusikaltėliai tiesiog perkels savo veiklą į kitas vietas, pakeis metodus arba susiras naujus taikinius. Tačiau tai tik vienas iš galimų rezultatų, kuriuos gali sukelti intervencija. Praktikoje nusikalstamumo pokytį dažnai nusveria kiti du rezultatai: nusikaltimų sustabdymas ir nusikaltimų prevencijos naudos sklaida.[1]

NUSIKALSTAMUMO POKYTIS - IŠIMTIS, O NE TAISYKLĖ

Nusikalstamumo pokytis (angl. terminas dar žinomas kaip „waterbed“ arba „crime spill-over effect“) - tai nusikalstamumo pokytis tam tikros vietos, laiko, tikslo, būdo ar nusikaltimo subjekto atžvilgiu dėl nusikalstamumo prevencijos iniciatyvos. Taip atsitinka, kai kovos su įsilaužimais intervencija priverčia nusikaltėlius pakeisti savo metodus - nuo įsilaužimų pereiti prie ginkluotų apiplėšimų; arba pakeisti savo tikslus ir persikelti į netoliese esantį priemiestį, kuriame prevencinė veikla nevykdoma. Nusikalstamumo pokytis grindžiamas idėja, kad nors situacinė nusikaltimų prevencija sumažina nusikaltimų galimybes, ji nesąlygoja nusikaltėlių motyvų kaitos (pvz., priklausomybę turinti įsilaužėlis gali įsilaužti, norėdamas gauti pinigų narkotinėms medžiagoms įsigyti). Todėl ilgą laiką buvo manoma, kad situacinė prevencija tik priverčia nusikaltėlius perkelti savo veiklą į netoliese esančias vietas, kad galėtų toliau daryti nusikaltimus. [2]

Šią prielaidą sustiprina įvairios nusikalstamumo pokyčio rūšys, kurias galima išskirti. Pirma, *laiko pokytis* reiškia, kad pasikeis nusikalstamos veikos padarymo laikas. Pavyzdžiui, kišenvagis greičiausiai lauks, kol baigsis policijos patruliavimas, ir tik tada imsis veiksmų. Antra, *objekto pokytis* reiškia, kad pažeidėjai pasirinks kitą tikslą / objektą. Dėl universitetų pradėtos kampanijos prieš kišenvagystes kišenvagiai gali persiorientuoti ne į studentus, o į pagyvenusius žmones. Trečia, *erdvės pokytis* reiškia, kad pažeidėjai persikels į kitą vietą. Prieš kišenvagystes nukreipta intervencija traukinių stotyje gali priversti kišenvagius perkelti savo nusikaltimus į kitą jiems tinkamą vietą, pavyzdžiui, į judrią autobusų stotį ar netoliese esančią prekybos gatvę. Ketvirta, *taktikos pokytis* reiškia situaciją, kai nusikaltėliai pakeičia savo įprastus metodus. Dėl intervencijos prieš kišenvagystes nusikaltėliai gali pakeisti metodus ir taikyti diversijos būdus, užuot nepastebimai apiplėšinėję neatidžias aukas. Galiausiai *nusikaltimo pokytis* reiškia nusikaltimo rūšies pakeitimą. Policijos patruliavimas judriose vietose gali priversti kišenvagius pakeisti savo elgesį ir pereiti prie vagysčių iš parduotuvių. [3]

Dėl šių skirtingų nusikalstamumo pokyčio tipų sunku tiksliai nustatyti galimus nusikalstamumo pokyčius. Pokyčiai gali būti įvairūs, subtilūs ir nenuoseklūs, nes nusikaltėliai gali rinktis iš daugybės alternatyvų. Be to, kai kurie taktiniai pokyčiai gali būti nedideli, o ir ne visi nusikaltėliai mąsto ir veikia panašiai. Tęsiant iliustraciją, kai kišenvagiai nukreipia savo pastangas kitur, naujas metodas, tikslas ar pakitusi nusikaltimo sritis gali patekti į kito atsakingo policijos departamento rajoną ar tikslinę teritoriją. [4]

Vis dėlto daugėja įrodymų, kad nusikalstamumo pokytis nėra įprastas reiškinys. Kai jis įvyksta, dažnai tai būna „nekenksmingas“ nusikaltimų pasikeitimas. Pavyzdžiui, policijos patruliavimas siekiant užkirsti kelią kišenvagystėms judrioje traukinių stotyje gali paskatinti nedidelį skaičių kišenvagių perkelti savo veiklą kitur. Tačiau dėl to paties patruliavimo gali sumažėti kitų reiškinių, pavyzdžiui, smurto, vandalizmo ar priekabiavimo gatvėje. Tai reiškia, kad nusikalstamumo pokyčio efektas yra nedidelis, palyginti su papildoma gerove, kurią sukuria tas patruliavimas.[5]

Žalingų nusikaltimų pokytis

Vietoj to, kad intervencija sukeltų (netikėtą) pagerėjimą, gali būti, kad teigiamą intervencijos rezultatą nusvers jos neigiamas poveikis. Taip gali atsitikti, kai prevencijos iniciatyvos mažmeninės prekybos parduotuvėse sumažina vagysčių iš parduotuvių skaičių, tačiau tuo pat metu padaugėja įsilaužimų į parduotuves arba padaugėja prekių pristatymo transporto apiplėšimų. Nepaisant to, vis dar sunku įvertinti galimą žalingą pokyčio poveikį, o kai jis pastebimas, rezultatai dažnai būna neįtikinami.[6] Dėl šios priežasties svarbu veiksmingai ir nuosekliai vertinti prevencijos projektus. Tai palengvins ankstyvą nustatymą ir suteiks galimybę iniciatyvas koreguoti ir tobulinti.[7]

Nusikalstamumo pokytis nėra toks dažnas, kaip paprastai manoma, iš dalies todėl, kad tam tikros nusikaltimų rūšys yra susijusios su tam tikromis erdvėmis, dar vadinamomis „karštaisiais taškais“.[8] Karštieji taškai - tai vietos (pvz., gatvių grupė arba judri aikštė), kuriose nusikaltimai koncentruojasi ilgesnį laiką. Nusikaltimai šiose vietose padaromi dėl to, kad jose yra daugiau galimybių padaryti nusikaltimą tiek dėl laiko, tiek dėl erdvės. Priešingai nei atsitinka nusikalstamumo pokyčio atveju, šių galimybių eliminavimas automatiškai nereiškia, kad nusikaltėliai perkels savo veiklą kitur.[9]

Pirma, kad įvyktų pokytis, nusikalstamumas turėtų būti nelankstus / neprisitaikantis fenomenas. Tai reiškia, kad nepriklausomai nuo prevencijos pastangų, vagis iš parduotuvės reguliariai pavogs tam tikrą kiekį prekių iš tam tikro skaičiaus parduotuvių. Tai reiškia, kad parduotuvėje įrengta apsauga arba elektroninių žymeklių uždėjimas ant prekių priverstų vagį persikelti į parduotuvę, kurioje šios prevencijos priemonės netaikomos. Vis dėlto, daugelis nusikalstamo elgesio atvejų yra lankstūs ir kintantys. Tai lemia tinkamu metu (pvz., judrioje parduotuvėje, kurioje dirba neatidūs darbuotojai) pasitaikiusi galimybė (pvz., vertingas, bet lengvai pavagiamas daiktas be elektroninio žymeklio). Jei šie elementai bus užtikrinti, atsitiktinis vagis gali net nesvarstyti vagystės iš parduotuvės. [10]

Antra, dėl nusikalstamumo pokyčio tikimasi tam tikro nusikaltėlių mobilumo vietos, laiko ir būdo atžvilgiu. Tačiau ne visi nusikaltėliai pasižymi dideliu mobilumu. Įsilaužėliui nelengva persikelti, kai jo įprastame rajone įgyvendinamos tikslinės apsaugos strategijos, pavyzdžiui, įdiegiami durų ir langų užraktai arba praėjimo užtvarai.[11] Keičiant vietovę kyla naujų iššūkių ir reikia daugiau pasiruošimo, ieškant naujo transporto ar skiriant papildomo laiko naujam rajonui ištirti. Visa tai reikalauja iš nusikaltėlių ryžto, kuris nėra savaiminis. [12]

Teigti, kad nusikalstamumo pokytis neįmanomas, būtų pernelyg paprasta. Vis dėlto, yra dar dvi pasekmės, kurios dažnai viršija nusikalstamumo pokyčio poveikį, t. y. nusikaltimų sustabdymas ir nusikaltimų prevencijos naudos sklaida.

NUSIKALSTAMUMO SUSTABDYMAS

Pirmasis galimas kovos su nusikalstamumo pokyčiu rezultatas yra nusikalstamumo sustabdymas. Jei iš nusikaltėlių bus atimtas lengvas taikinys, tikėtina, kad daugelis jų atsisakys nusikaltimų, užuot ieškoję „pakaitinės“ aukos, taikinio ar būdo. Šią mintį galima pagrįsti keliais paaiškinimais.

Pirma, didelė dalis nusikaltimų yra susijusi su „karštaisiais taškais“ mieste, pavyzdžiui, pramonine zona, kuri po darbo valandų tampa apleista. Įgyvendinus situacines prevencijos priemones, pavyzdžiui, aptvėrus perimetrą tvora arba įrengus kokybiškas spynas ir automatinį apšvietimą, sumažės nusikaltimų galimybė, nes vagims bus sunkiau, taigi ir mažiau patrauklu padaryti nusikaltimą. [13]

Be to, kad rastų tinkamą progą, nusikaltėliai taip pat turi išsamiai pažinti erdves, kuriose nuolat vykdo savo veiklą. Vagys turėtų žinoti, į kokius pastatus kėsintis, kokių apsaugos priemonių vengti ir kaip greitai patekti į teritoriją ir iš jos išeiti. Todėl, kai tinkamų objektų jų pageidaujamoje vietoje sumažėja, labiau tikėtina, kad nusikaltimai bus sustabdyti, nei perkelti į mažiau pažįstamą vietą. [14]

Galiausiai tam tikri nusikaltėliai atsižvelgia į riziką ir pastangas, kurių reikia atlygiui gauti. Kai imamasi prevencinių veiksmų, kad rizika ir pastangos būtų maksimaliai sumažintos, pavyzdžiui, saugant perimetrą, rizika būti sugautam pradeda nusverti galimą nusikaltimo atlygį. Todėl nusikaltėlis gali atsisakyti savo planų, užuot pakeitęs savo veiklą. [15]

NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS NAUDOS SKLAIDA

Antras svarbus rezultatas - nusikaltimų prevencijos naudos sklaida netoliese esančiose vietovėse, į kurias sąmoningai nesitaikoma.[16] Ši naudos sklaida (dar vadinama bonusu, laisvojo važiavimo (angl. free rider) arba multiplikatoriaus efektu (angl. multiplier effect)) pasireiškia tada, kai teigiama prevencijos įtaka išplinta už tų vietų, asmenų ar nusikaltimų rūšių, į kurias tiesiogiai orientuojamasi, ribų. Paprasčiau tariant, teigiamas prevencijos poveikis yra platesnis nei pirminis jos tikslas. Be to, šis teigiamo poveikio plitimas pasiekiamas nenaudojant papildomų išteklių. Praktiškai tai reikštų, kad dėl veiksmingos įsilaužimų į gyvenamąsias patalpas prevencijos iniciatyvos viename rajone taip pat sumažėja įsilaužimų aplinkiniuose rajonuose. [17]

Panašiai kaip ir nusikalstamumo pokyčio atveju, naudos sklaida vyksta įvairiais būdais. Pavyzdžiui, tam tikrose parduotuvėse taikomos apsaugos strategijos (pvz., apsaugos žymos arba brangių daiktų saugojimo dėžutės) gali sumažinti vagysčių skaičių kitose parduotuvėse, kuriose tokių strategijų nėra. Be to, dėl šių strategijų vagys gali apskritai vengti kitų vietų (pvz., naudotų daiktų parduotuvių ar degalinių). Kita galimybė - tokia prevencija taip pat gali sumažinti kitų rūšių nusikaltimus, pavyzdžiui, krovinių vagystes. Galiausiai, gali būti, kad net ir neveikiant apsaugos žymenims, vagys vis tiek bus atsargesni prieš įvykdydami vagystę. [18]

Mikro ir makro erdvės

Naudos sklaidos poveikį taip pat sunku išmatuoti, kaip ir nusikalstamumo pokyčio poveikį. Tačiau tiriant šį poveikį daugiausia dėmesio skiriama ne "tolimajam" poveikiui (į kaimyninius regionus ar šalis), o "artimam" poveikiui mikroaplinkose (kaimyninėse gatvėse ar priemiesčiuose).[19] Taip yra todėl, kad situacinė nusikalstamumo prevencija daugiausia dėmesio skiria konkrečioms nusikaltimų rūšims konkrečiose mikroaplinkose. Jos metu bandoma užkirsti kelią vagystėms ir įsilaužimams gyvenamuosiuose rajonuose, nustatant ir mažinant vagysčių galimybes, pavyzdžiui, aptveriant nedideles gatveles.[20] Tačiau tiek nusikaltimų pokytis, tiek naudos sklaida taip pat gali vykti vidurio- ir makroaplinkoje, kaip ir organizuoto nusikalstamumo atveju.

Organizuotos nusikalstamos grupuotės turi daug daugiau patirties, žinių ir išteklių nei pavieniai nusikaltėliai. Jos gali naudotis išplėtotu (tarptautiniu) tinklu, kuris padeda joms apeiti situacinės nusikaltimų prevencijos iniciatyvas. Pavyzdžiui, prekeiviai žmonėmis dažniau randa alternatyvų ir perkelia nusikaltimus į kitą regioną / šalį, nes jų atveju rizikuojama daug didesniais ištekliais, žmonėmis ir pinigais. [21]

Svarbu pripažinti, kad tai, kas veikia mikroaplinkose, gali neveikti makroaplinkose ir atvirkščiai, ypač kalbant apie situacinę nusikalstamumo prevenciją, kurios metu daugiausia dėmesio skiriama tam tikrose vietovėse susidarančių nusikalstamumo galimybių mažinimui. Todėl įgyvendindami įrodymais pagrįstą praktiką ir vertindami jos rezultatus turime nustatyti, kas veiksminga, kokio pobūdžio nusikaltimų atveju ir kokioje erdvėje. [22]

Akivaizdu, kad nusikalstamumo sumažėjimas yra labiau tikėtinas rezultatas nei nusikalstamumo pokytis. Tačiau kaip galima sąmoningai sustiprinti prevencijos naudos sklaidos poveikį, kad teigiamas poveikis labiau išplistų ir kitose srityse?

Pirma, politikos formuotojai ir specialistai gali patys sąmoningai skatinti prevencijos naudos sklaidos poveikį. Vienas iš būdų tai padaryti - plačiai viešinti vietos nusikalstamumo prevencijos iniciatyvas. Kai konkrečiose vietose, pavyzdžiui, automobilių stovėjimo aikštelėse ar viešosiose aikštėse, pradedamos įrengti naujos apsaugos kameros, savivaldybė gali reklamuoti šį veiksmą konkrečiai nenurodydama visų tikslinių vietų. Tai padeda, nes priverčia nusikaltėlius manyti, kad prevencija įgyvendinama plačiau, nei jie iš pradžių manė. Panašiai, konkrečiai nenurodant tokių iniciatyvų įgyvendinimo laiko, sudaroma prielaida manyti, kad stebėjimas prasidės anksčiau arba truks ilgiau, nei yra iš tikrųjų. Visa tai sukuria klaidingą, tačiau didesnę pažeidėjų sulaikymo grėsmę. [23]

Antrasis metodas - nusikaltimų prevencijos intervencinės priemonės turi būti lankstesnės ir įvairesnės. Iniciatyvos turėtų būti tęstinės ir atsitiktinės, o ne tolygiai paskirstytos toje pačioje pasikartojančioje teritorijoje. Didesnė įvairovė sukuria dar didesnį netikrumą dėl realios nusikaltėlių sulaikymo rizikos. T. y. užuot organizavus kassavaitinį policijos patruliavimą toje pačioje gatvėje tuo pačiu metu, šie patruliavimai galėtų būti organizuojami atsitiktinai paskirtomis dienomis, orientuojantis į skirtingas vietas. Toks kintamumas didina riziką būti sulaikytam. [24]

Sudėtingesnis klausimas yra stacionarios nusikaltimų prevencijos priemonės, pavyzdžiui, apsaugos kameros arba specialios langų ir durų spynos. Šios priemonės yra statiškos ir negali būti lengvai keičiamos. Todėl neapibrėžtumą galima sukurti naudojant bendresnio pobūdžio komunikaciją. Užuot reklamavus apsaugos kameras ar signalizacijos sistemas ant konkretaus pastato, prie įvažiavimo į pramoninę teritoriją būtų galima pakabinti prevencinį ženklą, kuris sukeltų tam tikrą sumaištį ir sukurtų didelio saugumo priemonių skaičiaus efektą.[25]

IŠVADA

Visiškai atmesti nusikaltimų pokyčio galimybę būtų neapdairu. Galimos šio reiškinio apraiškos yra tokios įvairios, kad tampa sunku visapusiškai išnagrinėti šį reiškinį visais galimais aspektais. Vis dėlto, galima teigti, kad nusikalstamumo sustabdymas ir nusikalstamumo prevencijos naudos sklaida paprastai nusveria neigiamą nusikalstamumo pokyčio poveikį. Todėl galutinis veiksmingos situacinės nusikaltimų prevencijos rezultatas yra bendras nusikalstamumo sumažėjimas. Pirma, mažinant nusikaltimų galimybes, rizika ir pastangos tampa pernelyg neproporcingos, palyginti su galimu nusikaltimo atlygiu, todėl nusikaltėliams naudingiau nustoti daryti nusikaltimus, užuot dėjus daugiau pastangų juos modifikuoti. Antra, naudos sklaida sukuria situaciją, kai teigiamas prevencinės iniciatyvos poveikis plinta kaimyninėse vietovėse. Be to, sklaidos efektą galima sąmoningai sustiprinti skatinant prevencijos iniciatyvas. Tai gali paskatinti pažeidėjus pervertinti prevencijos intervencijos laiką, vietą ir intensyvumą ir sukelti didesnę sulaikymo grėsmę.

Pabaigos

1 Steven Lab, *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations* , 7 leidimas, Londonas: Routledge, 2016, 106.

2 Rob T. Guerette ir Kate Bowers, Assessing the Extent of Crime Displacement and Diffusion of Benefits: A Review of Situational Crime Prevention Evaluations, *Criminology* 47 (2009), 1333. Lab, *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations* , 106. René B.P. Hesseling, Displacement: A Review of the Empirical Literature, *Crime Prevention Studies* 3 (1994), 198. Rob T. Guerette, *Analyzing Crime Displacement and Diffusion,* Jungtinės Amerikos Valstijos: Center for Problem-Oriented Policing, 2009, 3.

3 Guerette ir Bowers, "Nusikalstamumo pokyčio ir naudos sklaidos masto vertinimas": A Review of Situational Crime Prevention Evaluations, 1333. *Approaches, Practices, and Evaluations*, 106. Elizabeth Rowe ir kiti, Organizuotas nusikalstamumas ir korupcija viešajame sektoriuje: A Crime Sripts Analysis of Tactical Displacement Risks, *Nusikalstamumo ir baudžiamosios justicijos tendencijos ir problemos* 444 (2013), 1. David Weisburd et al., Protokolas: (*Campbell Systematic Reviews*2011), 3. Hesseling, Displacement: A Review of the Empirical Literature, 198. Matthijs F. J. Vijlbrief, Looking for Displacement Effects: (*Trends in Organized Crime*2012), 199. Guerette, *Analyzing Crime Displacement and Diffusion,* 3.

4 Anthony A Braga, David Weisburd ir Brandon Turchan, Focused Deterrence Strategies Effects on Crime: *Campbell Systematic Reviews* 15:3 (2019), 15-7. Weisburd et al., Protokolas: Displacement of Crime and Diffusion of Crime Control Benefits in Large-Scale Geographic Areas, 3. Hesseling, Displacement: A Review of the Empirical Literature, 199. Cody W. Telep et al., Displacement of Crime and Diffusion of Crime Control Benefits in Large-Scale Geographic Areas: *Journal of Experimental Criminology* 10 (2014), 516-7 Vijlbrief, Looking for Displacement Effects: (angl. Exploring the Case of Ecstasy and Amphetamine in the Netherlands), 209-11.

5 Shane D. Johnson, Rob T. Guerette ir Kate Bowers, Crime Displacement: *Journal of Experimental Criminology* 10:4 (2014), 567. Hesseling, Displacement: A Review of the Empirical Literature, 219. Vijlbrief, Looking for Displacement Effects: Ekstazy ir amfetamino atvejis Nyderlanduose, 201. Guerette ir Bowers, Assessing the Extent of Crime Displacement and Diffusion of Benefits: A Review of Situational Crime Prevention Evaluations, 1335. Weisburd ir kiti, Protokolas: Displacement of Crime and Diffusion of Crime Control Benefits in Large-Scale Geographic Areas, 3. Guerette, *Analyzing Crime Displacement and Diffusion,* 3-4.

6 Kate Bowers et al., Spatial Displacement and Diffusion of Benefits among Geographically Focused Policing Initiatives, *Campbell Systematic Reviews* 7:1 (2011), 4-5. Guerette ir Bowers, Assessing the Extent of Crime Displacement and Diffusion of Benefits: A Review of Situational Crime Prevention Evaluations, 1334-5. Robert Barr ir Ken Pease, Crime Placement, Displacement and Deflection, *Crime and Justice* 12 (1990), 289.

7 Europos nusikalstamumo prevencijos tinklas, Nusikalstamumo prevencijos iniciatyvų vertinimas, priemonių rinkinio serija Nr. 3, Briuselis: EUCPN, 2013 M. Europos nusikalstamumo prevencijos tinklas, Nusikalstamumo prevencijos iniciatyvų vertinimas: The Principles of Evaluation, Teminis dokumentas Nr. 5, Briuselis: EUCPN, 2013 M.

8 Guerette ir Bowers, "Nusikalstamumo pokyčio ir naudos sklaidos masto vertinimas": A Review of Situational Crime Prevention Evaluations, 1332-8. Johnson, Guerette ir Bowers, Crime Displacement: What We Know, What We Don't Know, and What It Means for Crime Reduction, 567. Nacionalinės mokslų, inžinerijos ir medicinos akademijos, *Proactive Policing: Effects on Crime and Communitites,* Washington, DC: The National Academy Press, 2018, 330.

9 Anthony A. Braga, Martin A. Andresen ir Brian A. Lawton, The Law of Crime Concentration at Places, *Journal of Quantitative Criminology* 33 (2017). Anthony A. Braga ir kiti, Hot Spots Policing of Small Geographic Areas Effects on Crime, *Campbell Systematic Reviews* 15:3 (2019), 3. Guerette ir Bowers, Assessing the Extent of Crime Displacement and Diffusion of Benefits: A Review of Situational Crime Prevention Evaluations, 1332-8. Johnson, Guerette ir Bowers, Crime Displacement: What We Know, What We Don't Know, and What It Means for Crime Reduction, 567. Nacionalinės mokslų akademijos, *Proaktyvi policijos veikla: Effects on Crime and Communitites*, 330.

10 Steven Lab, *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations* , 108-9.

11 Europos nusikalstamumo prevencijos tinklas, "Kas padeda užkirsti kelią vagystėms iš namų?", Briuselis: EUCPN, 2021 M., 4.

12 Steven Lab, *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations* , 108-9. Guerette ir Bowers, Assessing the Extent of Crime Displacement and Diffusion of Benefits: A Review of Situational Crime Prevention Evaluations, 1335-6. Anthony Braga, Andrew Papachristos ir David Hureau, Hot Spots Policing Effects on Crime, *Campbell Systematic Reviews* 8:1 (2012), 30.

13 Johnson, Guerette ir Bowers, Crime Displacement: (angl. What We Know, What We Don't Know, and What It Means for Crime Reduction), 552-4. Anthony A. Braga, Protokolas: Systematic Review of the Effects of Hot Spots Policing on Crime, *Campbell Systematic Reviews* 1:1 (2005), 2-3. Braga et al., Hot Spots Policing of Small Geographic Areas Effects on Crime, 2. Europos nusikaltimų prevencijos tinklas, What Works to Prevent Domestic Burglary?

14 Johnson, Guerette ir Bowers, Crime Displacement: (angl. What We Know, What We Don't Know, and What It Means for Crime Reduction), 552-3. Guerette ir Bowers, Assessing the Extent of Crime Displacement and Diffusion of Benefits: A Review of Situational Crime Prevention Evaluations, 1336. Braga, Protokolas: Systematic Review of the Effects of Hot Spots Policing on Crime, 2-3.

15 KarenClarke Bullock, Ronald V. ir Nick Tilley, *Situational Prevention of Organised Crimes,* Portland: Willan Publishing, 2010, 1-2.

16 Ronald Clarke ir David Weisburd, Nusikalstamumo kontrolės naudos sklaida: (*Crime Prevention Studies*1994), 168-9 Kate Bowers, Shane Johnson ir Rob T. Guerette, Protocol: Spatial Displacement and Diffusion of Benefits among Geographically Focused Policing Initiatives, *Campbell Systematic Reviews* 5:1 (2009), 1334. Braga, Weisburd ir Turchan, Focused Deterrence Strategies Effects on Crime: A Systematic Review, 2. Johnson, Guerette ir Bowers, Crime Displacement: (angl. What We Know, What We Don't Know, and What It Means for Crime Reduction), 550. Nacionalinės mokslų akademijos, *Proaktyvi policijos veikla: Effects on Crime and Communitites*, 330. Telep et al., Displacement of Crime and Diffusion of Crime Control Benefits in Large-Scale Geographic Areas: A Systematic Review, 516. Steven Lab, *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations* , 112. Braga, Papachristos ir Hureau, Hot Spots Policing Effects on Crime, 31.

17 Clarke ir Weisburd, Nusikalstamumo kontrolės naudos sklaida: (angl.), 168-9. Bowers, Johnson ir Guerette, Protokolas: (angl. Spatial Displacement and Diffusion of Benefits among Geographically Focused Policing Initiatives), 1334. Guerette, *Analyzing Crime Displacement and Diffusion,* 4.

18 Guerette, "*Nusikalstamumo pokyčio ir sklaidos analizė"*, 4.

19 Johnson, Guerette ir Bowers, Crime Displacement: Kas mums žinoma, ko nežinome ir ką tai reiškia nusikalstamumo mažinimui, 550. Telep et al., Displacement of Crime and Diffusion of Crime Control Benefits in Large-Scale Geographic Areas: A Systematic Review, 517.

20 Auzeen Shariati ir Rob Guerette, Situational Crime Prevention, *Preventing Crime and Violence2017*, 2. Europos nusikaltimų prevencijos tinklas, What Works to Prevent Domestic Burglary?

21 Vijlbrief, "Ieškant perkėlimo poveikio": Viklbrifeld, "Poveikio poveikio paieškos" (angl. Exploring the Effect Effect Effect), 209-11. Telep et al., Displacement of Crime and Diffusion of Crime Control Benefits in Large-Scale Geographic Areas: A Systematic Review, 541. Ten pat, 544.

22 Patricia Brantingham, Paul J. Brantingham ir Wendy Taylor, Situational Crime Prevention as a Key Component in Embedded Crime Prevention, *Canadian Journal of Criminology & Criminal Justice* 47 (2005), 287.

23 Nick Tilley, Seven Misconceptions of Situational Crime Prevention, *Handbook of Crime Prevention and Community Safety,* 2005, 53. Telep et al., Displacement of Crime and Diffusion of Crime Control Benefits in Large-Scale Geographic Areas: A Systematic Review, 542. Clarke ir Weisburd, Nusikalstamumo kontrolės naudos sklaida: (angl. Displacement Difficiency), 174-7. Ronald V. Clarke, *Situational Crime Prevention*: Criminal Justice Press Monsey, NY, 1997, 33.

24 Clarke ir Weisburd, Nusikalstamumo kontrolės naudos sklaida: K.: "Nusikalstamumo poveikio nauda", 174.

25 Ten pat.

Citavimas

EUCPN (2022). Ar nusikaltimų prevencija reiškia nusikalstamumo pokytį?. Briuselis: EUCPN.

Teisinis pranešimas

Šio leidinio turinys nebūtinai atspindi oficialią bet kurios ES valstybės narės ar bet kurios Europos Sąjungos ar Europos Bendrijų agentūros ar institucijos nuomonę.

Autoriai ir (arba) redaktoriai

Sarah Bosman, EUCPN sekretoriato mokslo darbuotoja.

Projekto “EUCPN sekretoriatas” dalis, 2022 m. birželis, Briuselis
Finansiškai remiant Europos Sąjungos vidaus saugumo fondui - Policija

Kontaktai: **www.eucpn.org**